

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

PERIÒDICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL·LUSTRAT Y LITERARI.

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARBEU.
NÚMEROS ATRASSATS 4 CUARTOS.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya 8 rals.
Cuba y Puerto-Rico, 16.—Estranger, 18.

FRARES

Deya un amich meu molt observador:
—La pobre Espanya 's va entmagrint, que ja 'ls vestits l' hi venen grans: no es estrany, donchs, que se l' hi omplin de frares.

Y es veritat: després de una huelga de quaranta cinch anys, los frares rebrotan.

Llegeixin los periòdichs y sabrán que tot de un plegat se presentan a Avila, se deixan veure a Valladolid, buscan casa pels alrededores de Madrid, se instalan a Valencia, se passejan pels nostres carrers, tornan a incautarse de tal y qual convent... y en una paraula tornan a Espanya ab tots los fueros corresponents a la seva categoria.

Jo crech que tot això es efecte de las pelegrinacions. Sembra pelegrins y recullirás frares.

Pero a pesar de que tornin, apesar de que 'ls que venen descalços dugan l' intent manifest de posarse las bótas, jo crech que han fet tart per donar tot lo fruit que alguns se creuen. Tallen un arbre y no es difícil que al cap de algun temps vós surtin rebrots; lo difícil es que aquests rebrots arribin a treure fruit.

Cada cosa té 'l seu temps y 'l temps dels frares ja ha passat. Avants deyan: «Si vols passar bona vida, feste

frare desseguida» y avuy diuen: «Qui no treballa no menja, ni va bonich al diumenje.»

Y treballant y suant no 's erian aquellas barballeras, ni aquells clatells molsuts que eran la gloria dels frares en l' època en que eran amos de mitja Espanya.

Avuy lo carril vá depressa y 'l telégrafo més depressa encare, y hi ha que contar que 's buscan cosas que vayan més depressa que 'l telégrafo mateix.

Lo frare mendicant no 's compren. Si 's presentava a las portas de las casas l' hi dirian: «Dèu l' hi fassa bé germá; vosté es una roda inútil de la máquina social.»

Lo frare que prega per altri tampoch farà forrolla, acostumat com estem a que cadascú siga fill de las sevas oracions y de las sevas obras.

Lo frare que fa visitas...

¡Ay senyor! ¿Y a qui visitarà? ¿Als pobres? Allá si que no n' hi ha de fets. ¿Als rics? Tampoch, porque casi tots, lo qui més ó 'l qui menos, posseheixen bens que havian pertenescent als frares antichs y per més que d' aquesta classe acomodada surtin principalment los devots, son uns devots d' aquells que diuen: «Primer es l' obligació que la devoció» y per ells la principal obligació la forman las propietats y 'ls rédits.

Desenganyarse; 'l mon cambia y lo que ha sigut, ha sigut.

Avuy los homes voluminosos ja no 's fan frares per engreixarse; avuy si per cas se fan concejals, y sobre aquest particular té la paraula un cert fray Ignaci, que fins porta 'ls pantalons curts com si l' instint l' hi digués que ha de vestir hábit. Pero no tingan por que 'l vesteixi.

Avuy alguns convents s' han tornat fábricas, altres carrers y algun fins s' ha tornat teatro. O sino que parlí 'l Liceo. Entre 'ls impossibles més impossibles es que cap arquitecto pugua tornarlos a la seva forma primitiva.

A veure ¿hi há algú que vulga probarho?

«Qu' Espanya está perturbada: que las conciencias han perdut lo centro: qu' ells moralisaran las costums: qu' ells regeneraran aquest país...» Tot això diuen alguns visionaris.

Si fós veritat que haguessin de intentar lo que suposan tampoch farian cap feyna: lo que no surt del natural mateix es inútil que vulga ferse sortir a la forsa.

¿Saben lo que succehirá haventhi frares?

Que aumentaran los gats dels frares de una manera considerable.

P. DEL O.

¡DESAMPARAT!...

La nit es fosca: sembla que la terra haja caigut dintre d' un tinter. A la forsa deu passar alguna cosa grave al cel, porque 'l vent no pot estarse quiet, com si busqués algo: está núvol, y no ho dich per fer veure que hi entengui; pero es que no s' veu una estrella per remey.

Pels carrers del mal lo menos, si bé foscos, de tant en tant se distingeix algun fanal, qual llum s' esfira y arronsa, ab una mala cara que sembla que tant sols esperi la llum del dia per descansar d' aquellas estremitats. Tot está tancat y barrat; son las dos de la matinata y l' hora no es per de menos. Las portas dels balcones, se han ajuntat com un mulusco al ser fora de l' aigua.

Prou romansos, y aném a lo que interessa. Som per un dels carrerons dels encontorns de Santa Maria: a la cantonada hi ha un sereno, ab lo fanal a terra y 'l xuxo de passos a la paret, cansat de truca portas: «L sereno s' estira per entretenirse, y tot d' un cop fa un badall ab gemech y tot, que sembla que vulgui cantar d' un plegat totes las horas que l' hi fallan per anarse'n a retiro.

Passat lo sereno y un bon rích més avall, hi ha un pilot de escombrarias y un gos, peté per mes senyas, hi fa petá algun os que brut y escurat per altres gossos ha quedat petat, apunt de ferne un manech de sombrilla. Per això 'l gos no desmaya, deixa l' os y torna a ensumar ab més vocació, tot apartant ab la pota las triaduras de col, alguna esclofolla de ou y pelat de patata, ab la esperansa de trobar quan menos, sino alguna deixa sense escurar, en cambi algun os susceptible de ser trencat a forsa de dents. Quasi está examinat tot lo pilot, y de tot ha trobat menos de lo que buscava. De prompte para sas investigacions, sorprés y poruch davant de un bulto que tot xano xano s' anava acostant fins al diposit de las escombrarias. Per prudencia l' nostre peté s' aparta un parell de passos tot mal humorat y ab ganas de fer constar la seva propietat, per dret de primieria, pero 'l bulto que en resumidas cuentas es un drapaire, deixa l' sach a terra y obrinto recull los paperots y algun retall, y tornant a cullir lo sach y sens dir bona nit, deixa al sofocat gos en ple domini del recó. Ja 'l tornem a tenir sol, quan refense del botxorno, continua ab la taleya de trobar algo per ferse passar la gana; pero es inútil, tant tart altres de la mateixa classe ja n' han pasat los taps. Desenganyat abandona aquella taula parada, y tot filosofant arrenca a caminar; va depressa, sembla que ha pres una resolució, porque passa per davant d' altres pilots de escombrarias sens aturarse. ¡Dèu l' iluminil!

Va rodant carrers y carrerons sense pararse may. Al tornar una cantonada, topa ab un altre company, que gniat per la més franca cortesia anava a ensumarlo; pero l' nostre peté ab un rebufo se 'l tréu del davant;

y 'l manco diu: Caritat!
bon germà!... Sisè dolor.

Un dia... Aném al final;
passa un cotxe desbocat
y fa del pobre soldat
una truyta! Al Hospital.
Ab jays! que aterran lo cor
vá allí la vida acabant
y al esterne agonitzant
exclama: L' últim dolor.

JAUME PIQUET.

LA MONEDA DE L' HISTORIA.

ANÉCDOTAS DE HOMES CÉLEBRES.

Alejandro Dumas, pare, a l'any 1871 vá sentirse malalt y arribá a casa 'l seu fill per recullirli 'hi.

Al anarse a ficar al llet que ja no havia de deixar may més, duas monedas d' or varen caureli de la butxaca de l' hermillia, y dirigintse al seu heréu, l' hi digué:

—Vaig arribar a París fá 50 anys ab 80 francs a la butxaca: ja 'u véus, encare me 'n quedan 40, y no falta qui s' atreveix a tatxarme de malgastador.

Se queixava un dia Isabel la Católica al historiador Fernando del Pulgar de que al referir un fet heróich de son marit Fernando 'l Católich no l' anomenés a n' ella per rés.

Lo célebre historiador vá prometre corretjirse pera lo sucesiu, y 'l dia que la reyna vá parir a l' infanta donya Joana vá escriure 'l succés ab un encabessament que deya aixís:

«En tal dia y en tal hora, sas altesas lo rey D. Fernando y la reina donya Isabel, varen parir una infanta, etc., etc.»

Al gran actor inglés Garrik l' hi aconsellavan que 's presentés candidat en unas eleccions y vá respondre:

—Prefereixo fer un gran paper en lo teatro que 'l paper de tonto en lo Parlament.

Una frase de Quevedo:

—Molt poch cas devém fer los homes de la vida, de l' honra y de la hisenda, quan posém la primera a disposició dels metjes, la segona al capritxo de las donas y la tercera a mans dels escribans.

ESQUELLOTS.

Aquest dia al carrer Vermell varen trobarhi un home mort.

Nota: Los asesinos no fueron habidos.
Disculpa: Pero el cadaver sí.

¡Viva la gracia!

En una de las últimas sessions del nostre Ajuntament vá ser derrotat no sols lo Sr. Cabot, y 'l Sr. Escuder, sino 'l Sr. Alcalde.

Se tractava de un nou sistema d' empedrat que volian ensajar 'en lo carrer de Fernando y com aquest carrer fou lo carrer de las tenebras durant la huelga del gas, alguns concejals van voler demostrar que no olvidan ni perdonan.

L' atleta que vá derrotar al Alcalde vá ser lo senyor Batllori.

¡Pobre Sr. Duran!

«Y para mayor vergüenza le pusieron INRI.»

Ja ho deuen haver llegit en algun periódich: se tracta de una historia que sembla una novela.

Un soldat francès que 's deya Teulé vá caure presoner dels Prussians en l' última guerra. Pel cami tractá d' escaparse, matá a un centinella y 'l condemnaren a mort.

L' escarceller vá equivocarse de calabosso: en Teulé quedá reclós en lo de un infelís sentenciat a 10 anys de presó y aquest en lo de Teulé. Vingué lo moment d' executarse la sentència y pagá 'l just pèl pecador. Teulé guardá 'l secret.

Are al cap de 10 anys, ha tornat al seu país, y com que tothom lo tenia per mort, trobá a la seva dona casada ab un altre, tenint de aquest matrimoni una criatura de quatre anys.

Vels' hi aquí un substitut que de segur no se l' esperava.

Als Estats Units han fet experiments ab un canó que ha fet 505 disparos ab tretze minuis.

Ja es una gran cosa; pero no arriba de molt a lo que pot trobarse en aquest género.

Ab lo temps s' inventarán canons que matarán als homes, los hi farán la caixa, 'ls enterrarán y 'ls hi cantarán unas absoltas.

A Sanlúcar una dona en un mateix part ha tingut quatre criaturas.

Fins a 505 disparos ab tretze minuts com lo canó dels Estats Units, encare hi vá alguna diferencia.

L' anecdota següent es histórica:

Tractavan d' elegir regidor a un taberner molt conegut en lo barri, y un vehi que l' hi feya la guerra, va dir:

—Es un disbarat.

—¿Y perque? l' hi preguntaren los electors, ¿per ventura no es una persona molt digna?

—Si; pero no sab escriure dugas ratllas, que no las deixi plenas de faltas de *geografia*.

Com vostés compendrán volia dir *faltas d' ortografia*.

Un mestre de un estudi de Andalucia, al veure que no cobra las assignacions que l' hi corresponen, s' ha de guanyar la vida anantse 'n al bosch y cullint herbas y llenya.

Y encare cullirá un' altra cosa; perque es de creure que vá seguir la carrera de mestre ab l' esperansa de guanyarse la vida.

Y are cull desenganys.

Anunci que lleigeixo en un periódich de Madrid:

«Una señora desea un caballero ó un sacerdote para servirles.»

Escollin: ¿Sabrian dirme quina diferencia hi há entre un caballero y un presbitero?

Historia curiosa:

Pèls alrededores de Valladolid uns guardia-civils sorprenen a uns cassadors y 'ls decomisan unas perdius.

Se 'n ván los guardia-civils a ciutat, y 'ls burots del portal decomisan las perdius als guardias.

S' arma un escándol, y l' ajuntament decomisa las credenciales als empleats de consums.

Y are quan als cassadors los hi preguntin:—¿Qué varea matar en la sortida que fereu aquest dia?

Podrán dir:—Uns burots que hi havia als portals.

A Madrid hi ha un reo, contra 'l qual ha demanat lo fiscal:

Pena de mort.
Dos anys de presó.
Y quinze dias de arrest.

Ja veurán com després de que l' hi hajan donat garrot, si 'l duhen a la presó, es capás d' escaparse 'n.

Una de aquestas nits lo sereno del carrer de la Lluna veje a un home sospitós: l' hi aná al darrera y l' home al veure 's perseguit deixá anar unas quantas gallinas que portava.

Lo sereno mirá la viram y veje qu' era seva.

¡Quin ofici més compromes lo de sereno! Mentres vigilan perque no robin la casa dels altres, los hi roban la seva.

Ecos dels exámens:

—¿Qué son números mixtos? preguntava un catedrático de matemáticas.

—Los números mixtos, digué l' alumno, son los que fregant s' encenen, y n' hi ha de pet y sense pet.

—¿A quina familia pertanyen las carabassas? Això ho preguntava un catedrático d' *historia natural*.

Resposta del alumno:

—Jo crech que pertanyen a la mèva, perque l' any passat també van donarme 'n.

QUÈNTOS.

Dos xitxarellos parlan de una senyora que 's dona coloret per semblar més jova.

—Fulana s' amaga 'ls anys.

—Si, procura ferho; pero se 'ls amaga molt malament, perque tothom los hi troba.

Entre vehinas:

—Senyora Tuyas: veig que vosté no té fills. ¿Qué potser no l' hi agradan los nens?

—Al contrari, senyora Baleta, m' agradan molt.

—¿Y donchs que fan?

—¡Oh! ja veurá que fem... Cóm vol que linguém fills ab un pis tant petit.

Un aficionat a montar que may ha estat malalt, sosté que déu la salut al exercici que fá.

—Desenganyarse, diu: lo millor metje es un bon ball; y 'l millor apotecari, una euga.

En uns exámens de gramática:

—Vamos a veure, ou, ¿quina part de l' oració es?

- Sustantiu.
- ¿Masculi ó femeni?
- Aixó no se sab.
- ¿Cóm no se sab?
- No senyor: es imposible saberho avants de que siga covat y 's veji si surt gall ó gallina.

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

I.
Lo mèu oncle D. Pasqual
perque tè dos al revés
tè un concepte molt total
de lo que justicia n' es.
—Quan hu dos, diu, ó faig mal
ho pago ab duros d' aument
y llavors dich al moment:
soch tres quatre y tant se val.
PAU SALA.

II.
Jo conech un matrimoni
que d' alló se 'n diu parell:
ell está prima y segona;
y ella encare més tot qu' ell.
UN TUPÈ DE TOSA.

MUDANSA.

Un dia a las tot vaig veure
dintre de un tot un tot mort,
y 'ls que 'l ván treure per vendre'l
varen cobrar molt bon tot.
JOVE DE L' HABANA.

LOGOGRIFO NUMÉRICH.

- 1 2 3 4 5 6—Nom d' home.
- 1 6 5 6 3—Nom d' aucell.
- 1 2 3 4—Per fora.
- 3 4 5—Menjar d' aucell.
- 3 4—Una nota.
- 1 2—Una lletra.

JOAN DE LA CARBASSA GRAN.

DIALECH.

—Llana? Gracias.
—Te macs t...

Formar ab aquestas lletres lo títol de un libre que pas-san los noys de estudi.

A. CÀNOVAS.

CUADRAT NUMÉRICH.

Colocar los números 1, 2, 3, 4 y 5 de manera que sumats horizontal, vertical y diagonalment dongan 15.

CONVERSA.

- Hola, Riu, ¿Ja has tornat de l' Habana? ¿Qué tal?
- Ay, noy, pensaba tenir molta sort, pero...
- De qué feyas?
- Are mateix t' ho acabo de dir.

GENIS DAROCA.

GEROGLIFICH.

VO
T
pam
OLTI
C.
p p p p p p p
A

P. R.

SOLUCIONS

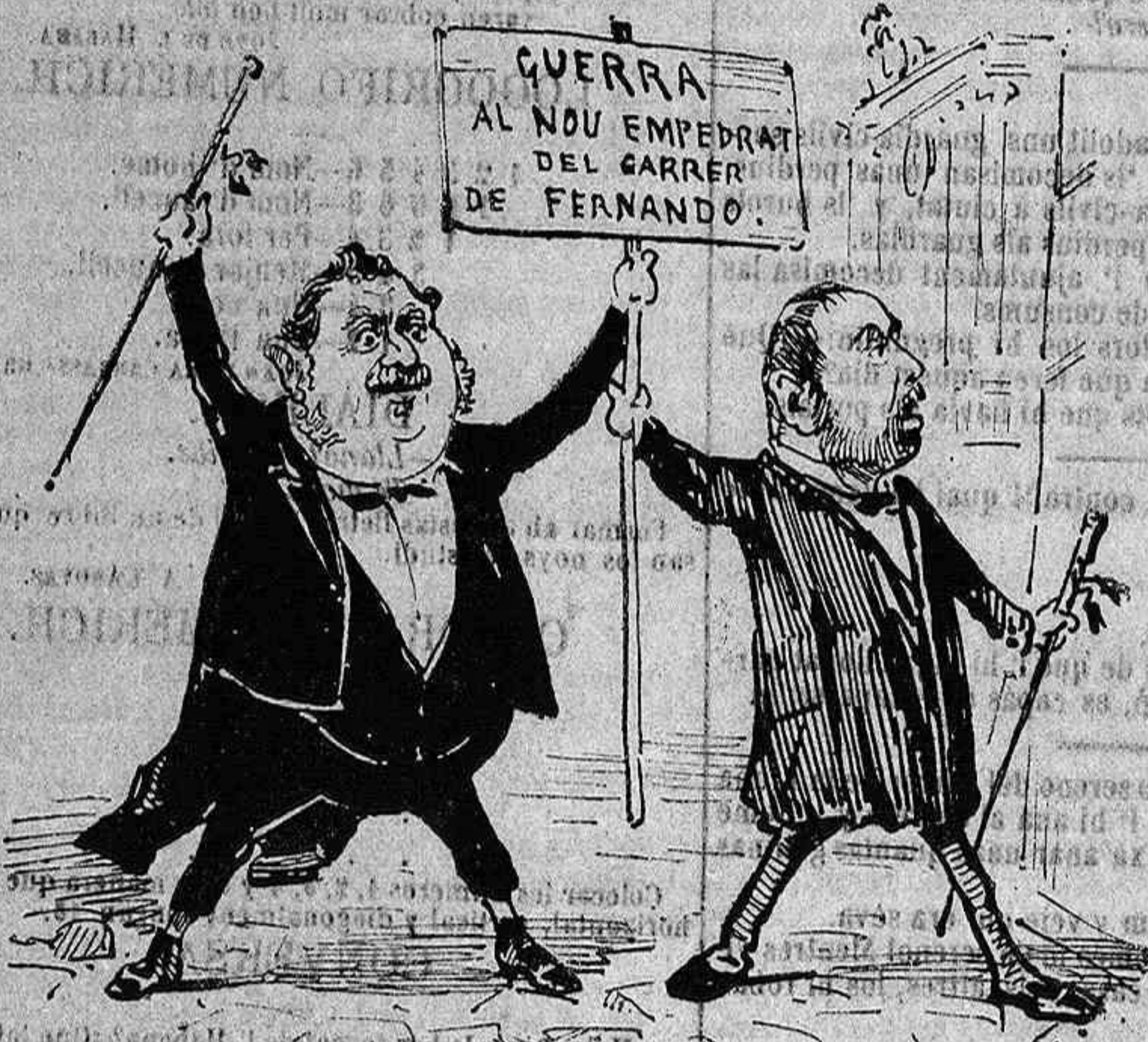
A LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO.

- XARADA 1.ª—Rapé.
- IDEM 2.ª—Radio.
- ENDEVINALLA.—Cristina.
- CONVERSA.—Cansaladé.
- QUADRAT DE PARAULAS.—Reus.
Eura.
Ural.
Sala.
- TRENCA-CLOSCAS.—De la terra al sol.
- ANÀGRAMA.—Animal.—Lamina.—Manila.
- GEROGLIFICH.—Moltas gotas fan un ciri.

Catòlics molt decidits
 los veurán en tots los viatjes
 ben carregats de confits
 pel bateig d' aquells salvatjes.

La venjansa municipal.

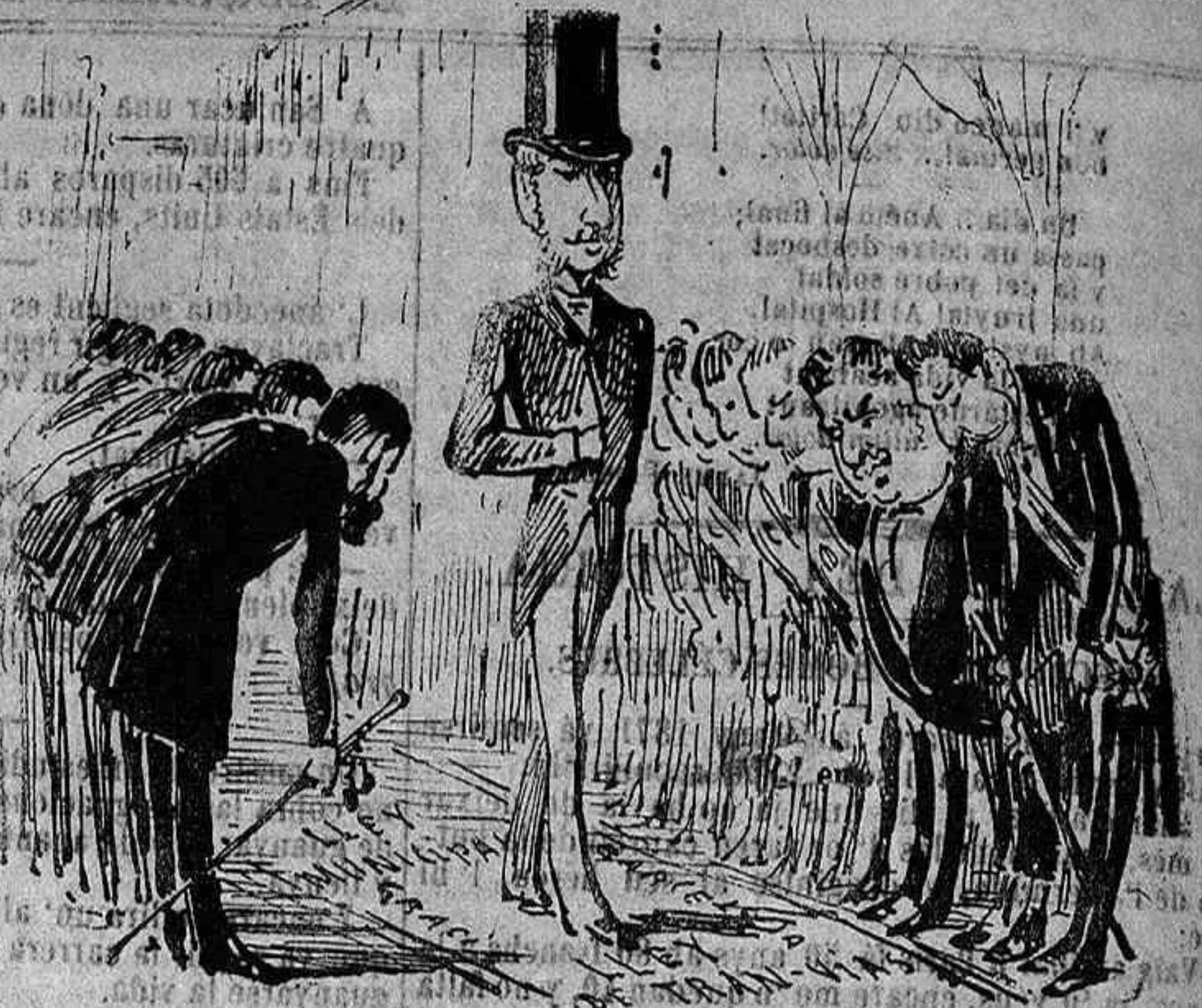

Carrer sembrat de mals passos,
 un mal empedrat lindrás,
 y si torna alló del gas
 que tothom caiga de nassos.

Las gavinataes.

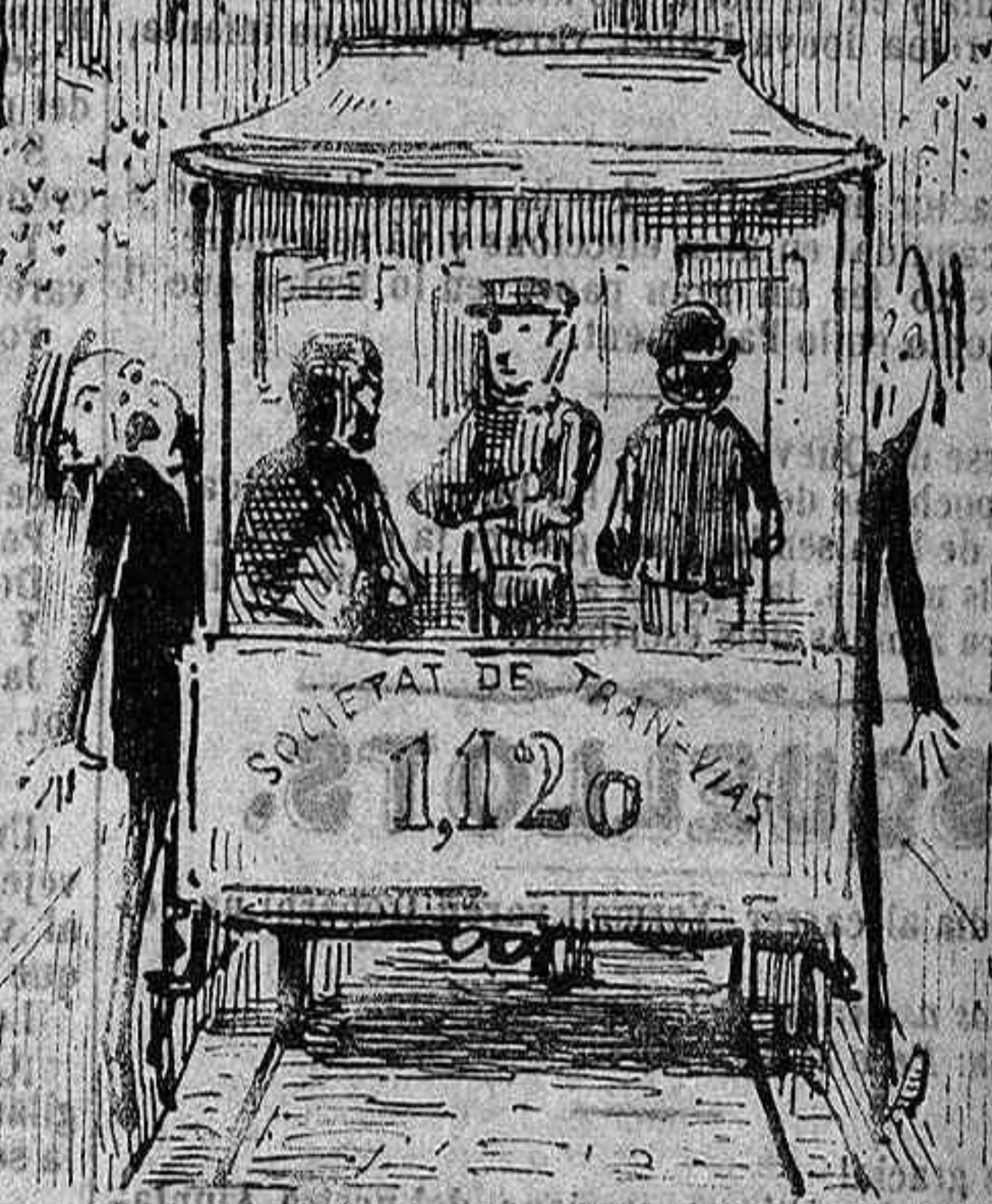

Que si 't robaré 'ls dinés,
 que si 't haig d' obri un bon traú...
 Senyors, aixó es un sarau
 que no 's pot aguantar més.

Será admiració dels sigles:
 si la llei al pas s' oposa
 del tranvia, y l' hi fa nosa,
 l' hi aixafa tots los articles.

Los tranvias del porvenir.

Aixafant cossos y closcas,
 fent desgracias cada dia,
 veuréu passar lo tranvia
 fins pel carrer de las Moscas.

La huelga dels bombers.

Si un foch s' ha de declará,
 y homeros no trobéu,
 aixó ray, no 'us apuráu:
 l' Ajuntament bombará.